

Wydanie 4/2021

Świętokrzyski Instytut
Samorządu Terytorialnego

Sfinansowano przez Narodowy Instytut
Wolności - Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego
na lata 2018 – 2030

Grzegorz Orawiec

Prezes Zarządu ŚIST

SŁOWO WSTĘPU

Strategia – słowo trudne i niepopularne w codziennym życiu. Przecież my ciągle gdzieś pędzimy i załatwiamy jakieś pilne sprawy bieżące „na wczoraj”. Kto by w tym wszystkim miał głowę do wnikliwego i dalekosiężnego planowania? Różne sfery naszego życia prywatnego i zawodowego coraz bardziej się przenikają i dlatego mam wrażenie, że obecnie podobnie jest w naszych świętokrzyskich samorządach. Ciągły pośpiech i cała masa bieżących tematów do załatwienia. Tutaj awaria wodociągu, tam gałęzie do pilnej wycinki na zakręcie drogi gminnej. No i jeszcze ta pandemia COVID-19. Kolejna klasa z miejscowej podstawówki trafia na kwarantannę, trzeba limitować dostęp petentów do Urzędu Gminy, no i jeszcze lekarz w miejscowym ośrodku zdrowia „złapał” koronawirusa. Przed nami jeszcze kolejna nerwowa sesja, bo kilku radnych jest przeciw podwyżce opłat za odbiór śmieci. A do tego nieustanne zmiany przepisów, nowe zadania i obciążenia dla gminy oraz zawsze gwarantowane kontrole z RIO i innych ważnych instytucji państwowych. Kto w takim codziennym młynie miałby głowę do odważnego „spojrzenia za horyzont”? Do zatrzymania się i postawienia ważnych pytań: jaką gminę chcemy mieć za pięć – siedem lat? Do czego długofalowo dążymy? Jaka jest nasza lokalna strategia działania?

Właśnie takie: trudne, niewygodne i nigdy nie „na czasie” pytania stawiamy w kolejnym numerze naszego samorządowego kwartalnika. Czy codzienna kumulacja niekończących bieżących „gminnych problemów” ma nas usprawiedliwiać przed unikaniem myślenia i planowania strategicznego? Coroczny budżet to kluczowe narzędzie rozwoju każdej gminy. Ale gdy spojrzymy z perspektywy kilku lat, to czy suma tych lokalnych budżetów przekłada się na faktyczny i długofalowy rozwój naszej Małej Świętokrzyskiej Ojczyzny? Jakie są proporcje wydatków bieżących i inwestycyjnych? Czy umiemy przyciągać do gminy kapitał i to nie tylko ten finansowy ale też społeczny – dobrych, przedsiębiorczych ludzi z inicjatywą?

Przykładowo w Gminie Rytwiany zdecydowano się na realizację trudnego, kompleksowego programu rewitalizacji w partnerstwie z prywatnym przedsiębiorcą. Projekt ambitny i skomplikowany, ponieważ zakłada szereg różnego rodzaju działań inwestycyjnych zgodnie z wymagającymi zasadami w ramach RPO Woj. Świętokrzyskiego 2014-2020. To właśnie przykład spojrzenia „za horyzont” – angażowania do współpracy lokalny kapitał biznesowy, aby w przyszłości osiągnąć lepszy, skumulowany efekt rozwoju. W Rytwianach będzie to nie tylko zagospodarowanie i udostępnienie zabytkowych ruin zamku wraz z przyległym terenem, stworzenie placu targowego, utworzenie strefy rekreacyjnej i remont ulic Armii Krajowej oraz Kościelnej. Dzięki partnerstwu z przedsiębiorcą zostanie wyremontowany budynek po byłej rytwiańskiej gorzelnii i powstanie w nim „Browar & Hotel SPA”. Takie plany rozwojowe idealnie wpisują się w obecne trendy „świata pandemicznego”, czyli poszukiwanie do wypoczynku miejsc spokojnych, urokliwych, bez tłoku i „daleko od szosy”. Ale właśnie, aby przyciągnąć turystów i nowe osoby do Gminy Rytwiany, potrzebne są warunki noclegu i wypoczynku na wysokich poziomach. Taki jest turystyczny, pandemiczny świat XXI wieku.

Dlatego też w obecnym numerze naszego kwartalnika koncentrujemy się na strategicznym planowaniu dalszego rozwoju w świętokrzyskim samorządzie. Piszemy o głównych zasadach aktualizacji Lokalnych Strategii Rozwoju. Wskazujemy, że po pierwsze w tym procesie niezbędna jest szczegółowa i kompleksowa diagnoza obecnej sytuacji w gminie. Przypominamy, że do wyznaczania celów strategicznych miast, gminy czy powiatu potrzeba, zarówno fachowego spojrzenia z zewnątrz, czyli dobrych, doświadczonych ekspertów, jak i szerokich konsultacji społecznych, aby mieszkańcy utożsamiali się i popierali proponowane kierunki rozwoju. Podkreślamy, że konieczny jest przemyślany plan finansowy wdrażania takiej strategii i system jej monitoringu, aby był to dokument „żywy” i faktycznie wspierający nowe działania rozwojowe, a nie kolejny zakurzony „półkownik”. Dlatego wobec tych, którzy przekornie mówią: „po co strategia” warto odwrócić perspektywę i zapytać w dzisiejszych, pełnych nowych wyzwań, czasach – „jak żyć bez strategii”?

Zasady aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy w perspektywie 2030+

Obecnie zdecydowana większość świętokrzyskich samorządów intensywnie pracuje nad aktualizacją swoich Lokalnych Strategii Rozwoju. Powstają wnikliwe diagnozy, oparte na dużych zbiorach danych statystycznych. Jednocześnie trwają intensywne debaty i warsztaty robocze, służące wypracowaniu optymalnych celów strategicznych i priorytetów rozwojowych.

Równoległe w wieku gminach odbywają się konsultacje społeczne, podczas których mieszkańcy przedstawiają swoje opinie oraz pomysły w zakresie dalszych kierunków rozwoju ich „Małych Ojczyzn”. Można powiedzieć, że praca „wre” i ruch coraz większy. Z drugiej strony można usłyszeć pojedyncze głosy świętokrzyskich wóldarzy miast i gmin, że takie działania są ponad „miarę” i samorząd nie ma obowiązku prawnego posiadania strategii rozwoju. Jak więc jest naprawdę? Spróbujmy przyjrzeć się kluczowym regulacjom i zasadom, dotyczącym Lokalnych Strategii Rozwoju.

Po pierwsze przepisy prawa polskiego. Podstawy prawne do sporządzania i aktualizacji strategii rozwoju gminy określają w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Należy w tym miejscu wyraźnie podkreślić, że przepisy te wskazują czynności, jakie należy wykonać w trakcie procesu sporządzania strategii, ale nie regulują kolejności ich wykonania. Jednocześnie w listopadzie 2020 roku wszedł w życie, kluczowy dla polskich samorządów nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – nowelizacja ustawy o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Wprowadzone zmiany realizują m.in. postanowienia „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii: krajowej, wojewódzkiej i gminnej, a także strategii ponadlokalnej dla grupy sąsiadujących,

powiązanych ze sobą funkcjonalnie, lokalnych jednostek samorządu terytorialnego. Wskazane powyżej nowe rozwiązania pokazują skalę zmian w zakresie planowania rozwoju samorządu, w tym bardzo silny nacisk na nowe narzędzia ponadlokalnej współpracy zintegrowanej.

Należy w tym miejscu wyraźnie zaznaczyć, iż przyjęta nowelizacja ustawy zasadach prowadzenia polityki rozwoju wprowadza dla jednostek samorządu terytorialnego wiele zmian w obszarze planowania strategicznego. To pierwszy etap reformy, której celem jest integracja wymiaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego w dokumentach strategicznych, przygotowywanych na różnych poziomach administracji, w tym samorządowej. Na poziomie lokalnym zmiany dotyczą w szczególności strategii rozwoju gminy, która po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie zyskała podstawę prawną w ustawie o samorządzie gminnym. Ustawa określa także zakres i procedurę sporządzania strategii.

Dlatego też pamiętajmy, iż strategia rozwoju gminy – mimo że nie jest obowiązkowa – traktowana jest jako podstawowy i najważniejszy dokument samorządu lokalnego, kierujący wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego. Tak rozumiana strategia ma za zadanie diagnozować najważniejsze uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy, opisywać podejście zintegrowane, określać obszary, cele i działania polityki społeczno-ekonomicznej, prowadzonej w przestrzeni gminy w perspektywie najbliższych lat. Proces sporządzania strategii stwarza również możliwość partycypacji mieszkańców i innych interesariuszy działań pro-rozwojowych.

Jednocześnie dobrze przygotowana i zaktualizowana Lokalna Strategia Rozwoju powinna mieć wymiar zintegrowany, czyli we właściwy sposób łączyć w sobie różne wymiary tematyczne, terytorialne oraz interkompetencyjne strategicznego rozwoju lokalnego. Dlatego też

procedura aktualizacji strategii powinna tworzyć logiczny ciąg następujących po sobie zdarzeń, tak aby każda z przewidzianych czynności mogła być w pełni przeprowadzona. Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym, ustawodawca powierzył radzie gminy uprawnienie do określenia szczegółowego trybu sporządzenia projektu strategii rozwoju gminy. Dlatego też pamiętajmy, że w tym celu rada gminy w pierwszej kolejności powinna podjąć odpowiednią uchwałę. Natomiast realizacja procedury opracowania lub aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju kończy się podjęciem przez radę gminy uchwały o przyjęciu strategii do realizacji.

Przypomnijmy zatem elementy dobrze przygotowanej strategii rozwoju gminy, tj.:

- Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem wymiaru terytorialnego tj. zdefiniowanych, specyficznych obszarów funkcjonalnych, obejmujących analizowaną jednostkę terytorialną,
- Cele strategiczne rozwoju gminy wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
- Proponowane kierunki działań, podejmowanych dla osiągnięcia powyższych celów strategicznych,
- Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz zdefiniowane wskaźniki ich osiągnięcia,
- Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- Rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
- Obszary strategicznej interwencji, określone w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, które swoim zasięgiem obejmują analizowany samorząd lokalny, wraz z zakresem planowanych działań,
- System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dalszych dokumentów wykonawczych,
- Ramy finansowe do wdrażania proponowa-

nej strategii, wraz z proponowanymi źródłami finansowania.

Powyższa lista jednoznacznie potwierdza, że właściwie przygotowana Lokalna Strategia Rozwoju powinna łączyć w sobie interdyscyplinarne podejście analityczne ze strategicznym planowaniem rozwoju w perspektywie długookresowej. Spróbujmy więc po krótkce przyrzeć się wymienionym powyżej „kamieniom milowym” nowej Lokalnej Strategii Rozwoju 2030+.

Po pierwsze diagnoza. Jest to zdecydowanie słowo-klucz, ponieważ dobrze przygotowana, pogłębiona i wielowymiarowa diagnoza stanowi fundamentalny punkt wyjścia do opracowania wartościowej strategii rozwoju gminy. Diagnoza to proces pogłębionej oceny sytuacji społecznej, ekonomicznej i przestrzennej, prowadzony przez podmioty odpowiedzialne za politykę rozwoju na poziomie lokalnym. W ramach znalezionych przepisów wprowadzono obecnie rozwiązanie umożliwiające wyłączenie szczegółowych diagnoz z zakresu strategii rozwoju, polityk publicznych oraz programów. Tak więc gmina, opracowując dany dokument strategiczny, przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w zakresie odpowiednim do zakresu dokumentu, zaś w treści samego dokumentu (w naszym przypadku: Lokalnej Strategii Rozwoju) wskazuje jedynie wnioski, które z przygotowanej diagnozy wynikają. Jednocześnie dobrze przygotowana diagnoza, taka jak to już wcześniej wspomnieliśmy, powinna uwzględniać zidentyfikowane obszary funkcjonalne, w tym również miejskie obszary funkcjonalne, o ile jest to zasadne w kontekście zakresu opracowywanej lokalnej strategii.

Pamiętajmy więc, że diagnoza powinna być sporządzana przed przystąpieniem do opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju. Należy jednak zaznaczyć, że nie jest to nowy wymóg. Do tej pory diagnoza stanowiła najczęściej integralną i bardzo obszerną część strategii rozwoju i była, obok części programowej, przedmiotem uchwały Rady Gminy przyjmującej strategię. Zgodnie z nową konstrukcją dokumentów, ich elementem będą jedynie wnioski z diagnozy i tym samym uchwaleniu będzie podlegać jedynie część kierunkowa i operacyjna, stanowiąca sedno strategii rozwoju, polityk publicznych oraz programów. W obecnie obowiązujących przepisach prawnych przewidziano możliwość bezpłatnego pozyskiwania informacji i danych - niezbędnych do przygotowania diagnozy stanowiącej podstawę dla programowania polityki rozwoju na szczeblu samorządu lokalnego. Pozyskiwanie informacji dostępnych w zbiorach danych, ewidencjach i rejestrach powinno odbywać się z uwzględnieniem przepisów o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego oraz o ochronie danych osobowych. Nie może również wprowadzać dodatkowych, innych niż związanych z faktem udostępnienia informacji, obciążeń dla jednostek, które je posiadają.

Należy w tym miejscu wyraźnie podkreślić, iż

wnioski z diagnozy będą potrzebne gminie do następujących, dalszych działań:

- są punktem wyjścia do opracowania projektu Lokalnej Strategii Rozwoju, a w szczególności jej części strategiczno-programowej,
- są podstawą oceny kolejnych etapów realizacji strategii i innych programów realizowanych na szczeblu lokalnym oraz ich aktualizacji,
- powinny być podstawą doroczných raportów o stanie gminy.
- powinny być przydatne do sporządzania wniosków aplikacyjnych do różnych programów i zewnętrznych funduszy, zarówno krajowych, jak i unijnych i innych o wymiarze międzynarodowym (np. tzw. Fundusze Norweskie).

Tak jak zaznaczono powyżej, kluczową funkcją dobrze przygotowanej diagnozy analizowanej gminy jest kompleksowe przedstawienie wielowymiarowej sytuacji na poziomie lokalnym, co stanowi punkt wyjścia do opracowania właściwej strategii, w tym przede wszystkim tzw. części programowej, która na bazie informacji zawartych w diagnozie proponuje i zdefiniuje kluczowe priorytety i dalsze kierunki rozwoju gminy. Należy pamiętać, że wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej powinny również w pełni uwzględniać wymiar terytorialny analizowanej gminy tj. zdefiniowane, specyficzne obszary funkcjonalne, obejmujące analizowaną jednostkę terytorialną. Obecne przepisy prawa w tym zakresie opierają się na koncepcji wzmocnienia obszarów o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych i przestrzennych, do których konieczne jest skierowanie wiązki zintegrowanych interwencji publicznych – tzw. obszary strategicznej interwencji (OSI). Obowiązek wskazywania interwencji w OSI na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz powiązanie obszarów strategicznej interwencji ze wsparciem inwestycyjnym (finansowanym z różnych źródeł) lub regulacyjnym ma na celu lepsze ukierunkowanie dostępnych instrumentów na rozwiązywanie problemów zwłaszcza na tych obszarach, gdzie kumulacja negatywnych zjawisk jest na tyle duża, że w sposób dominujący hamuje dalszy rozwój.

Dlatego też prawidłowo przygotowana Lokalna Strategia Rozwoju powinna uwzględniać OSI, które obejmują daną gminę lub też mają na nią bezpośredni wpływ w ramach trzech głównych poziomów zdefiniowania i interwencji:

- Poziom krajowy – Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) zdefiniowane w dokumentach rządowych i ministerialnych m.in. w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Poziom regionalny – obejmujący OSI zdefiniowane w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+,
- Poziom lokalny – obejmujący różnego rodzaju i zakresu terytorialne partnerstwa sub-lokalne i ponad-lokalne.

Spróbujmy prześledzić te uwarunkowania i zależności na przykładzie jednej z gmin, położonych naszym województwie. Jako tzw. „case

study” niech nam posłuży gmina Samborzec, położona w powiecie sandomierskim. Analizując jej potencjalne priorytety i kierunki rozwojowe należy wziąć pod uwagę następujące zależności w ramach wpływających na tą gminę Obszarów Strategicznej Interwencji:

- Poziom krajowy – gmina Samborzec zdefiniowana jest jako samorząd lokalny, który zalicza się to obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją ekonomiczno-społeczną oraz jednocześnie położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Sandomierz, który w KSRR 2030 jest zdefiniowany, jako jedno z tzw. miast średnich, tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze,
- Poziom regionalny – gmina Samborzec w ramach OSI zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ znajduje się w: Miejskim Obszarze Funkcjonalnym (tzw. MOF) Sandomierza oraz w obszarze zdefiniowanym jako „Dolina Wisły”, obejmującym swoim zasięgiem pas nadwiślański od gminy Pacanów aż po gminę Tartów,
- Poziom lokalny – w tym wymiarze gmina Samborzec ma przestrzeń i możliwości, aby tworzyć własne partnerstwa ponad lokalne z sąsiednimi i najbliższymi samorządami takimi jak np. Koprzywnica, Klimontów, czy też Obraków i wspólnie rozwijać uzgodnione kierunki rozwoju np. w zakresie edukacji, sportu, czy też infrastruktury publicznej. Jednocześnie w wymiarze lokalnym gmina Samborzec od wielu lat działa już aktywnie w ramach Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Sandomierska” i wspólnie z innymi samorządami lokalnymi rozwija wspólne działania m.in. w zakresie promocji oferty turystycznej oraz promocji i wsparcia lokalnej przedsiębiorczości.

Podsumowując, wskazany powyżej przykład potwierdza, że programowanie długofalowych kierunków rozwoju dla każdej gminy jest procesem, zarówno bardzo indywidualnym, jak i jednocześnie kompleksowym. Proponując priorytety oraz strategiczne działania należy mieć na uwadze czynniki endogeniczne, czyli wewnętrzne procesy i trendy zachodzące na terenie danej gminy m.in. w wymiarze demograficznym, migracyjnym, czy też zmian w strukturze lokalnej gospodarki. Jednocześnie należy w pełni uwzględnić czynniki egzogeniczne, czyli zewnętrzne, które mają charakter globalny i bezpośrednio wpływają na perspektywę rozwojową lokalnego samorządu. Do najważniejszych z nich należy obecnie zaliczyć m.in. długotrwałe zmiany społeczne i gospodarcze, spowodowane pandemią choroby COVID-19, europejski trend reorientacji na tzw. „zieloną gospodarkę”, czy też przyspieszającą cyfryzację kolejnych sfer naszego życia. Kluczowe wyzwanie polega na tym, aby właśnie w takim „oku cyklonu” odważyć i wizjonersko określić strategię dalszego rozwoju gminy. Wygra ten, kto optymalnie dobierze proporcje klasycznych, sprawdzonych wzorców i śmiałych, nowatorskich kierunków działania.

Unijne priorytety na horyzoncie – ciąg dalszy ambitnych planów

W poprzednim numerze naszego samorządowego kwartalnika poruszyliśmy temat celów i priorytetów Unii Europejskiej na lata 2020–2024. Przypomnijmy, że w grudniu 2020 roku Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen, przewodniczący Parlamentu Europejskiego David Sassoli oraz, w imieniu prezydencji Rady Europejskiej, kanclerz Angela Merkel podpisali w tym zakresie pierwsze w historii wspólne konkluzje i rekomendacje.

Jednocześnie potwierdzono zobowiązanie trzech instytucji do szybkiego przyjęcia wniosków ustawodawczych niezbędnych do przeprowadzenia odbudowy UE po pandemii COVID-19 oraz podpisano deklarację w sprawie priorytetów legislacyjnych na 2021 r. W poprzednim numerze naszego

kwartalnika samorządowego przedstawiliśmy już dwa obszary zdefiniowane jako kluczowe tj. wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu oraz kształtowanie cyfrowej dekady Europy. Przyjrzyjmy się więc pozostałym czterem priorytetom, które z jednej definiują przyszłość Unii Europejskiej, a jednocześnie wymagają bardzo praktycznego i pragmatycznego ich przełożenia i wdrożenia na poziomie Polski lokalnej i naszych świętokrzyskich samorządów.

Dobrym przykładem takiego wyzwania jest priorytet określony jako „stworzenie gospodarki służącej ludziom”. W założeniach jego autorów ma on zapewnić, aby na odbudowie unijnej gospodarki po bardzo trudnej i destrukcyjnej pandemii, spowodowanej wirusem SARS-CoV-2 skorzystało całe europejskie społeczeństwo. Zdefiniowane w tym zakresie cele polityczne i gospodarcze to pogłębienie jednolitego rynku i wzmocnienie przemysłu unijnego oraz dążenie do większej sprawiedliwości społecznej i dobrobytu. Jednocześnie UE planuje pogłębienie unii gospodarczej i walutowej

oraz wzmocnienia odporności i stabilności europejskich systemów bankowych i kapitałowych. Jak widzimy są to bardzo ambitne i długofalowe cele, niemniej jak zawsze najtrudniejszym wyzwaniem praktycznym będzie skuteczne wdrażanie tego celu na poziomie europejskich regionów, szczególnie tych o niższym stopniu rozwoju, takich jak właśnie województwo świętokrzyskie.

Pamiętajmy, że województwo świętokrzyskie, z racji swojej struktury gospodarczej, tj. zdecydowanej dominacji firm mikro i małych należy do Regionów „wrażliwych” na wszelkie zmiany cyklu koniunkturalnego w gospodarce europejskiej i światowej. Oznacza to w praktyce, iż w okresach prosperity nasze świętokrzyskie PKB rośnie powyżej średniej ogólnopolskiej, natomiast niestety w czasie kryzysu spadek w dynamice rozwoju regionalnej gospodarki również ma wartości powyżej średniej dla całego kraju. Dlatego też obecny czas długotrwałej pandemii choroby COVID-19 jest bardzo trudnym okresem dla świętokrzyskich firm, szczególnie tych najmniejszych. W tym kontekście europejski priorytet „stwo-

zenia gospodarki służącej ludziom” nabiera szczególnego znaczenia. W praktyce kluczowa będzie, zarówno odpowiednia skala, i jak właściwe mechanizmy, wsparcia dla świętokrzyskiego sektora MŚP, zarówno w perspektywie krótko, jak i długookresowej.

Koncentrując się na czasie obecnym tj. „tu i teraz” ważne jest, aby świętokrzyskie firmy jak najszybciej otrzymały szeroki dostęp, zarówno do mechanizmów wsparcia w ramach jeszcze tzw. starej perspektywy finansowej UE 2014-2020, w szczególności REACT-EU, jak i tzw. nowego budżetu UE na lata 2021-2027. Właśnie nowa perspektywa i dedykowane jej fundusze europejskie, które w praktyce będą wdrażane do 2029 roku, mogą zdecydować o skuteczności realizacji założonego celu. Należy tutaj w pierwszej kolejności wskazać środki w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), które umożliwiają dalsze wsparcie świętokrzyskich przedsiębiorców, zarówno poprzez dotacje, jak i tzw. instrumenty zwrotne (unijne pożyczki i gwarancje finansowe). Trzeba przypomnieć, że równie ważne w tym procesie rozwojowym są świętokrzyskie samorzady, które po otrzymaniu funduszy UE 2021-2027 będą ogłaszać przetargi i wyłaniać firmy do realizacji kolejnych zadań inwestycyjnych. Jednocześnie nie możemy zapominać o środkach w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS+), które mają kluczowe znaczenie dla faktycznego stworzenia gospodarki o wymiarze prospołecznym i zrównoważonym. Pamiętajmy, że EFS+ kładzie szczególny nacisk na cztery obszary przyszłości: zdrowie, edukację, włączenie społeczne oraz rynek pracy, w których co najmniej część kluczowych projektów powinna być przygotowana w partnerstwie lub współpracy z lokalnymi samorządami.

Opisane powyżej mechanizmy jednoznacznie wskazują, że bez aktywnego włączenia lokalnych samorządów, realizacja priorytetu pod hasłem „stworzenie gospodarki służącej ludziom” może być w praktyce niemożliwa. Konieczne jest wsparcie dla dalszego rozwoju przedsiębiorczości

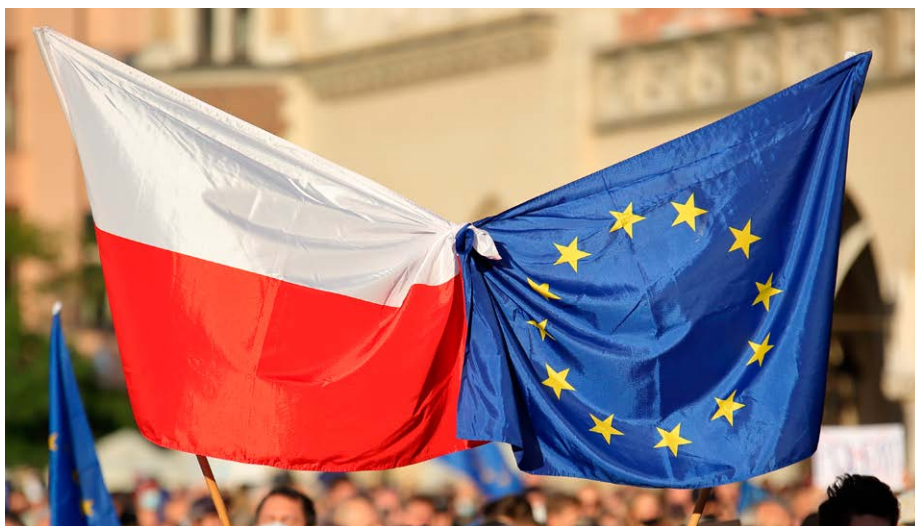

na poziomie lokalnym z aktywną rolą jednostek samorządu terytorialnego. To właśnie przedstawiciele samorządu mogą na co dzień obserwować, zarówno zmiany w strukturze, jak i aktywności lokalnych firm. Jednocześnie samorzady powinny bardziej aktywnie włączyć się we wsparcie informacyjne dla lokalnej przedsiębiorczości, ponieważ bardzo często przedstawiciele firm, skupiając się w pierwszej części na działalności typowo biznesowej, nie są zorientowani, zarówno w dostępnych mechanizmach wsparcia dla przedsiębiorczości z poziomu krajowego i unijnego, jak i zmianach w przepisach prawnych i podatkowych. Warto rozważyć utworzenie na poziomie lokalnym tj. gmin: Lokalnych Centrów Wsparcia Przedsiębiorczości, które byłyby punktami pierwszego kontaktu dla lokalnych przedsiębiorców, poszukujących informacji, zarówno w dostępnych mechanizmach wsparcia, jak i nowych regulacji prawnych. Ujęcie tego typu funkcji w katalogu zadań własnych samorządu gminnego umożliwiłoby szersze i bardziej skuteczne wsparcie lokalnej przedsiębiorczości i w efekcie w perspektywie długookresowej faktyczną realizację europejskiego celu „stworzenie

gospodarki służącej ludziom” na poziomie lokalnym, szczególnie w regionach takich jak właśnie województwo świętokrzyskie.

Pamiętajmy też, że trzy kolejne europejskie cele strategiczne, mimo iż mają wymiar bardziej horyzontalny, to również w bardzo praktyczny sposób przekładają się na lokalne realia samorządowe. Jest to: „zwiększenie znaczenia Europy na świecie”, tj. zapewnienie, aby Europa jeszcze mocniej kojarzyła się na świecie z odpowiedzialnym przywództwem oraz silnym partnerstwem, a także aby była gotowa nadać nowy impuls kontaktom międzynarodowym. W tym wymiarze bardzo często niedoceniana jest ważna rola dla lokalnych samorządów w zakresie nawiązywania kontaktów ze swoimi odpowiednikami z innych krajów oraz wymiana doświadczeń samorządowych. Pamiętajmy, że dzięki dynamicznemu rozwojowi na przestrzeni ostatnich ponad 20 lat Polski samorządowej mamy szereg cennych doświadczeń, możemy się dzielić z podmiotami publicznymi m.in. ze wschodu Europy oraz państw bałkańskich, wykorzystując dostępne unijne narzędzia, takie jak przykładowo Program Interreg.

Natomiast dwa pozostałe cele tj. „promowanie wolnej i bezpiecznej Europy” oraz „ochrona i wzmacnianie naszej demokracji oraz obrona naszych wspólnych europejskich wartości” jednoznacznie określają kluczowe wyzwania m.in. w sferze migracji, optymalizacji reakcji na kryzysy zdrowotne oraz utrzymania i ochrony podstawowych praw i wolności i umacnianie demokratycznych podstaw Europy. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że wypracowanie skutecznych mechanizmów dla wskazanych powyżej zagadnień musi odbyć się ze współudziałem samorządów, które na co dzień są najbliższymi mieszkańców i stanowią pierwsze kluczowe „ogniwa” w praktycznym i skutecznym wdrażaniu ambitnych europejskich celów i priorytetów rozwojowych na lata 2020-2024.

Next Generation EU

Fundacja Świętokrzyski Instytut Samorządu Terytorialnego serdecznie zaprasza do współpracy wszystkie osoby i podmioty zainteresowane priorytetami i wyzwaniem rozwojowymi świętokrzyskich samorządów.

W ramach działalności Instytutu m.in.:

- Organizujemy debaty merytoryczne, szkolenia i webinaria
- Przygotowujemy wspólnie z ekspertami raporty i analizy sektorowe
- Wydajemy kwartalnik samorządowy
- Prowadzimy codzienny merytoryczny dialog ze świętokrzyskimi samorządami na temat ich potrzeb, wyzwań i planów rozwojowych

Zapraszamy do współpracy wszystkich, którym bliskie są wartości i cele samorządowe na Ziemi Świętokrzyskiej.

Nasze motto brzmi:

„Moc współpracy – Moc działania”

Fundacja Świętokrzyski Instytut Samorządu Terytorialnego

Ul. Piotrkowska 12/909

25-510 Kielce

kontakt@sist.org.pl

tel. 605-556-706

Samorządowa „Wspólnota” docenia Świętokrzyskie

Wszyscy mamy w pamięci, że rok 2020 był bardzo trudny. Nagłe „uderzenie” koronawirusa nie tylko zagroziło naszemu życiu zdrowiu ale również bardzo poważnie zaburzyło szereg zaplanowanych działań inwestycyjnych i rozwojowych. W tej sytuacji tym bardziej cieszy, że w tak ciężkiej sytuacji województwo świętokrzyskie po raz kolejny zajęło drugie miejsce w rankingu Pisma Samorządowego „Wspólnota”, podsumowującym wydatki inwestycyjne samorządów w całej Polsce.

Ten wynik jest szczególnie wartościowy na ostatnim etapie wdrażania i rozliczania unijnej perspektywy na lata 2014–2020 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Świętokrzyskiego. Kluczową i tytaniczną pracę w tym zakresie wykonały świętokrzyskie samorządy, realizując mimo pandemicznych trudności, cały szereg różnego rodzaju inwestycji m.in. z obszaru infrastruktury komunikacyjnej, edukacyjnej, społeczno-zdrowotnej, czy też kulturalnej.

Efektom tych szeroko zakrojonych działań inwestycyjnych jest właśnie druga lokata Regionu Świętokrzyskiego w rankingu województw czasopisma „Wspólnota”. W zestawieniu „Liderzy Inwestycji” porównano, ile pieniędzy samorządy wszystkich szczebli wydały na inwestycje w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Pod uwagę wzięto średnie

wydatki inwestycyjne w latach 2018–2020. W przedmiotowym zestawieniu województwo świętokrzyskie znalazło się na drugim miejscu, tuż za Regionem Podlaskim, z wynikiem średnich wydatków inwestycyjnych per capita w wysokości – 261,68 zł. Pamiętajmy, że również w poprzednim rankingu za rok 2019 nasz Region zajął drugą pozycję, natomiast w zestawieniu za lata 2016–2018 – trzecią, co potwierdza konsekwentnie wysoki poziom samorządowych wydatków inwestycyjnych na Ziemi Świętokrzyskiej.

Liderzy rankingu w Świętokrzyskiem

1. Solec Zdrój – 2034,50 zł/mieszkańca
2. Górnó – 1883,97 zł
3. Sitkówka-Nowiny – 1858,03 zł
4. Raków – 1846,78 zł
5. Morawica – 1786,82 zł

Kompleksowa rewitalizacja w Rytwianach

Gmina Rytwiany otrzymała dofinansowanie w kwocie ponad 2 milionów złotych na projekt kompleksowej rewitalizacji w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.

Zadanie będzie realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 - Działania 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich. Zakładany całkowity koszt projektu to ponad 3,5 miliona złotych. We wrześniu br. wicemarszałek Marek Bogusławski oraz członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego Marek Jońca podpisali z wójtem gminy Rytwiany Grzegorzem Forkasiewiczem umowę o do-

finansowanie przedmiotowego projektu.

Celem inwestycji jest stworzenie nowych usług w przestrzeni i obiektach publicznych Rytwian na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców. Warto podkreślić, iż mimo, że wnioskodawcą jest Gmina Rytwiany, to w projekcie bierze udział dwóch partnerów: Gminne Centrum Kultury, Sportu i Informacji Turystycznej w Rytwianach oraz lokalny przedsiębiorca. Zakres planowanych prac obejmuje szereg działań dotyczących najbardziej zdegradowanych części Rytwian, w tym obiektów zabytkowych oraz terenów poprzemysłowych, mając na celu nadanie im nowych funkcji, a także wzrostu estetyki przestrzeni publicznej w celu rozwiązywania negatywnych zjawisk w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej.

Najważniejsze zadania, które zostaną zrealizowane to zagospodarowanie i udostępnienie zabytkowych ruin zamku wraz z rewitalizacją przyległego terenu, zagospodarowanie i adaptacja terenu na cele gospodarcze związane ze stworzeniem placu targowego i adaptowanie terenu do celów rekreacyjnych wraz z remontem ulic Armii Krajowej i Kościelnej. Zakupione zostanie wyposażenie do działalności kulturalnej GCKSiIT w Rytwianach, wyremontowany będzie budynek po byłej rytwiańskiej gorzelni z przeznaczeniem na „Browar & Hotel SPA”, a ponadto przygotowana zostanie dokumentacja projektowa, zapewniony nadzór inwestorski oraz przeprowadzone będą działania promocyjne. Zgodnie z przyjętym harmonogramem prace powinny zakończyć się do 30 września 2022 roku.

